

Parshat Toldot – 5785 -nr. 189

Samenvatting van de parsha

1e Aliya: Jitschak is 40 jaar oud (2088) als hij met Rivka trouwt . Na twintig jaar worden Esav en Jakov geboren. De Parsha springt vanaf hun geboorte tot Jakovs aankoop van de rechten van de eerstgeborene van Esav, op 15-jarige leeftijd. (2123 – de dag dat Avraham stierf).

2e Aliya: De Parsha keert terug naar het verhaal van Jitschak en Rivka en de hongersnood die hen dwingt zich bij de Plishtim te vestigen. Jitschak heeft, net als zijn vader vóór hem, een morele confrontatie met Avimelech, waarna zijn vakgebied uniek productief en financieel succesvol is.

3e Aliya: Het financiële succes van Jitschak leidt tot jaloezie bij zijn Plishtim-buren. Hij graaft de bronnen van Avraham opnieuw, wat resulteert in een confrontatie met de Plishtim over waterrechten. Hij verhuist terug naar Beer Sheva.

4e Aliya: Hasjem (Gd) bevestigt in een droom voor Jitschak de toekomst van zijn kinderen. Avimelech, de koning van de Plishtim, en zijn generaal, Phichol, benaderen Jitschak om een vredesverdrag te sluiten.

5e Aliya: Het verdrag tussen Jitschak en de Plishtim wordt gevierd. De Parsha keert terug naar het verhaal van Jakov en Esav. Het huwelijk van Esav met twee Kanaänitische vrouwen op 40-jarige leeftijd (2148) brengt teleurstelling voor Jitschak en Rivka . In 2171, wanneer Jakov en Esav 63 zijn en Jitschak 123, zegent Jitschak Yakov en Esav. De Parsha beschrijft de voorbereidingen van Jakov en Rivkah bij het misleiden van Jitschak.

6e Aliya: Jitschak zegent Jakov met spiritueel en materieel gewin, waarna Esav terugkeert om Jakovs complot te ontdekken. Hij ontvangt zijn eigen zegen voor materieel gewin en is vastbesloten Jakov te vermoorden. Rivka , bang voor het leven van Jakov, overtuigt Jitschak om Jakov naar haar broer Lavan te sturen op zoek naar een shiduch – een echtgenote. Jitschak bevestigt voor Jakov de toekomst van de Joodse natie vóór zijn vertrek naar Lavan.

7e Aliya: Jakov vertrekt naar Padan Aram, en Esav trouwt met de dochter van Jishmael.

Machar Chodesh Haftara, de sjabbat voorafgaand aan Rosj Chodesj

Shmuël 20: 18-42

De haftara van vandaag wordt gelezen op een sjabbat die direct gevolgd wordt door Rosj Chodesj . De lezing begint inderdaad met de woorden: " Jonathan zei: 'Morgen is de [eerste van de] nieuwe maand.'"

Het verhaal is er één van loyaliteit en toewijding. David en Jonathan zijn goede vrienden. Jonathan's vader, koning Saul , veracht David, omdat hij bang is dat hij hem van de troon zal stoten. Jonathan voelde gevaar en zei tegen David dat hij zich in het veld moest verstoppen in plaats van Shaul's Rosh Chodesh-feest bij te wonen. Jonathan ging toen naar het feest en peilde de stemming van de koning. Toen hij zich realiseerde dat Shaul vastbesloten was om David te doden, ging Jonathan naar het veld, schoot drie pijlen af en riep naar zijn assistent: "De pijl is voorbij je," een vooraf bepaald signaal aan zijn vriend dat het niet veilig was om terug te keren naar het paleis van de koning.

Voordat ze uit elkaar gingen, kusten en huilden de twee vrienden elkaar en beloofden ze dat ze hun wederzijdse liefde voor elkaar generaties lang zouden koesteren.

Waarom hield Isaäk van Esav?

Zelfs voordat ze werden geboren, worstelden Jakob en Esav in de baarmoeder. Het lijkt erop dat ze voorbestemd waren om eeuwige tegenstanders te zijn. Niet alleen waren ze verschillend van karakter en uiterlijk, ze hadden ook verschillende plaatsen in de genegenheid van hun ouders: De jongens groeiden op, en Esav werd een bekwaam jager, een man van het open veld, terwijl Jakob een rustig man was, die tussen de tenten verbleef. Jitschak, die een voorliefde voor wild had, hield van Esav, maar Rivka hield van Jakob. Gen. 25:27-28

We weten waarom Rivka van Jakob hield. Voordat de tweeling werd geboren, waren de pijnen die Rivka voelde zo groot dat 'ze de Heer ging raadplegen'. Dit is wat haar werd verteld:

"Twee volken zijn in uw schoot, en twee volken uit uw binnenste zullen gescheiden worden; het ene volk zal sterker zijn dan het andere, en de oudere zal het jongere dienen." Gen. 25:23

Het leek alsof G-d zei dat de jongste zou zegevieren en de last van de geschiedenis zou dragen, dus het was de jongste, Jakob, van wie ze hield.

Maar waarom hield Jitschak in dat geval van Esav? Wist hij niet van Rivka's orakel? Had ze hem er niet over verteld? Wist hij trouwens niet dat Esav wild en onstuimig was? Kunnen wij de stelling dat Jitschak van Esav hield omdat "hij een voorliefde voor wild had" werkelijk letterlijk nemen, alsof zijn genegenheid werd bepaald door zijn maag, door het feit dat zijn oudste zoon hem voedsel bracht waar hij van hield? Zeker niet, toen de toekomst van het verbond op het spel stond.

Het klassieke antwoord, gegeven door Rashi, luistert goed naar de letterlijke tekst. Esav, zegt de Tora, "wist hoe hij [jode'a tsajid] in de val moest lokken." Jitschak hield van hem "omdat er een beknelling in zijn mond zat [ki tzayid befiv]." Esav, zegt Rashi, heeft Jitschak bij zijn mond gevangen. Hier is Rashi's commentaar op de uitdrukking "wist hoe te vangen":

Hij wist hoe hij zijn vader met zijn mond in de val moest lokken en bedriegen. Hij vroeg hem:

"Vader, hoe moet men tienden (Ma-aseer) geven van zout en stro?" Zijn vader geloofde dan ook dat hij zich strikt aan de geboden hield. Rashi (25:27)

Esav wist heel goed dat voor zout en stro geen tienden nodig zijn, maar hij vroeg het om de indruk te wekken dat hij streng religieus was. En hier is Rashi's commentaar op de zin dat Jitschak van hem hield "omdat er een beknelling in zijn mond was":

De midrasjische verklaring is dat er een valstrik was in de mond van Esau, die zijn vader in de val lokte en hem met zijn woorden misleidde. (Rasji 25:28)

De Magid van Dubno voegt een scherpzinnige opmerking toe over waarom Jitschak, maar niet Rivka, werd misleid. Rivka groeide op met de sluwe Laban. Ze herkende bedrog toen ze het zag. Jitschak daarentegen was opgegroeid met Avraham en Sara. Hij kende alleen totale eerlijkheid en was dus gemakkelijk te misleiden.

Het klassieke antwoord is dus dat Jitschak van Esav hield omdat hij gewoon niet wist wie of wat Esav was. Maar er is nog een ander antwoord mogelijk: dat Jitschak Esav juist liefhad omdat hij wist wat Esav was.

In het begin van de twintigste eeuw bracht iemand de grote rabbijn Avraham Jitschak Koek, de eerste Asjkenazische opperrabbijn van de pre-staat Israël, het volgende dilemma. Hij had zijn zoon een goede Joodse opvoeding gegeven. Hij had de mitsvot altijd thuis gehouden. Nu was de zoon echter ver van het jodendom afgedwaald. Hij hield zich niet meer aan de mitsvot. Hij identificeerde zich niet eens als een Jood. Wat moet de vader doen? "Hield je van hem toen hij religieus was?" vroeg Rav Koek. "Natuurlijk," antwoordde de vader. "Nou dan," antwoordde Rav Koek, "Hou nu nog meer van hem."

Soms kan liefde doen wat berisping niet kan. Het kan zijn dat de Tora ons vertelt dat Jitschak allesbehalve blind was voor de ware aard van zijn oudste zoon. Maar als je twee kinderen hebt, de ene braaf, de andere waarschijnlijk slecht, aan wie moet je dan meer aandacht besteden? Met wie moet je meer tijd doorbrengen?

Het kan zijn dat Jitschak Esav niet blindelings maar met open ogen liefhad, wetende dat er tijden zouden zijn dat zijn oudste zoon hem verdriet zou doen, maar ook wetende dat de morele verantwoordelijkheid van het ouderschap vereist dat we niet wanhopen aan een eigenzinnige zoon of deze verloochenen.

Had Jitschak's liefde uitwerking op Esav ? Ja en nee. Het is duidelijk dat er een speciale band van

verbondenheid was tussen Esav en Jitschak. Dit werd erkend door de wijzen:

Rabbi Sjimon ben Gamliel zei: "Niemand heeft ooit zijn vader geëerd zoals ik mijn vader heb geëerd, maar ik ontdekte dat Esav zijn vader nog meer eerde. Devarim Rabba 1:15

Rabbi Sjimon leidt dit af uit het feit dat mensen gewoonlijk hun ouders bedienen in gewone kleding, terwijl ze hun best doen om te helpen. Esav had echter zijn beste kleren bij de hand gehouden om zijn vader het voedsel te geven, dat hij was gaan jagen. Dat is de reden waarom Jakov ze kon dragen terwijl Esav nog aan het jagen was (Gen. 27:14).

We vinden, veel later in de Tora, dat G-d de Israëlieten verbiedt om oorlog te voeren tegen de nakomelingen van Esav. Hij zegt tegen Moshe :

"Geef het volk deze bevelen: 'U staat op het punt door het gebied van uw broers te trekken, de nakomelingen van Esav, die in Seïr wonen. Ze zullen bang voor je zijn, maar wees heel voorzichtig. Provoceer hen niet tot oorlog, want Ik zal jullie niets van hun land geven, zelfs niet genoeg om je voet op te zetten. Ik heb Esav het bergland Seïr als zijn eigendom gegeven.'" Deuteronomium 2:4-5

En nog later gebiedt Moshe de Israëlieten: "Verafschuw een Edomiet [d.w.z. een afstammeling van Esav] niet, want hij is uw broeder." Deuteronomium 23:8

De wijzen zagen deze voorzieningen als een blijvende beloning voor Esav voor de manier waarop hij zijn vader had geëerd.

Had Jitschak dus gelijk of ongelijk toen hij Esav liefhad? Esav beantwoordde de liefde, maar bleef Esav, de jager, de man van het veld, niet de man om het veeleisende verbond met de onzichtbare G-d en de geestelijke offers die het vereiste, voort te zetten. Niet alle kinderen volgen het pad van hun ouders. Als het de bedoeling van Jitschak was dat Esav dat zou doen, dan faalde hij.

Maar er zijn enkele mislukkingen die eervol zijn. Je kinderen liefhebben, wat ze ook worden, is één, want dat is zeker hoe Hashem van ons houdt. (R. Jonathan Sacks)

Welk mysterie doordringt een bron

Een van de grote voordelen van het bezoeken van gemeenschappen waar ik ooit woonde en les gaf, is de mogelijkheid om mensen te ontmoeten die lang geleden mijn studenten waren. Ik vind het leuk om weer met ze in contact te komen en ben af en toe verbaasd over hoeveel ze zich mijn lezingen en preken herinneren.

Ik ben onlangs teruggekeerd naar één van mijn voormalige gemeenschappen. Ik werd benaderd door een deelnemer aan een korte cursus die ik ruim twintig jaar geleden gaf. Het was een inleidende cursus tot de Tora. Mijn oud-student vroeg of ik hem persoonlijk wilde ontmoeten, en we spraken een tijd af om dat te doen.

Na een paar ogenblikken bij te praten over elkaars carrière en gezin, vertelde hij me dat hij vaak herinneringen ophaalde aan mijn loopbaan, vooral in de tijd van het jaar waarin de wekelijkse gedeelten in het boek Beréshiet te vinden zijn.

'U herinnert zich misschien', zei hij, 'dat ik moeite had met het accepteren van uw bewering dat de verhalen van Beréshiet een heilige betekenis hadden. Ik had sterk het gevoel dat de verhalen niet beter waren dan die in de wereldlijke kinderliteratuur. Ik herinner me levendig dat je me van mijn mening probeerde af te brengen, maar zonder succes.'

Ik gaf toe dat ik me heel goed herinnerde hoe moeilijk het voor mij was om hem te overtuigen van de betekenis van de verhalen van de Tora. Ik vroeg me ook hardop af of hij in al die jaren van gedachten was veranderd.

Zijn antwoord verbaasde me. "Sindsdien heb ik elk verhaal in het boek Beréshiet zorgvuldig bestudeerd, van de schepping van de wereld tot de dood van Jakov. Ik heb in elk verhaal een ongelooflijke betekenis ontdekt. Maar er is één verhaal dat me blijft verwarren. Ik vind er helemaal geen religieuze betekenis in."

Ik vroeg hem welk verhaal dat was. Hij antwoordde: "Het is het verhaal van die verdomde putten. Waarom moeten we ze kennen, en wat is de mogelijke betekenis van die putten voor ons?"

Mijn voormalige student zinspeelde op het korte verhaal dat te vinden is in het Tora-gedeelte van deze week, Parshat Toldot (Beréshiet 25:19-28:9); in het bijzonder de passage die vertelt

over Jitschak's ontmoeting met Avimelech, koning van de Filistijnen. Jitschak komt uit die ontmoeting tevoorschijn met zo'n grote rijkdom dat de Filistijnen jaloers op hem waren. Dan lezen wij: "De Filistijnen leegden alle putten die de knechten van zijn vader in de dagen van zijn vader Abraham hadden gegraven, en vulden ze op met aarde... Dus vertrok Jitschak van daar... En Jitschak groef opnieuw de putten die gegraven waren in de dagen van zijn vader Avraham... En hij gaf hun dezelfde namen die zijn vader hun had gegeven..."

Het verhaal gaat verder met een verslag van andere putten die door de dienaren van Jitschak zijn gegraven en die worden betwist door de Filistijnen die de putten voor zichzelf opeisen. Uiteindelijk, "verhuisde hij van daar. En ze groeven nog een andere put, en zij maakten er geen meer ruzie over; dus noemde hij het Rehovot..." (Ibid. 26:12-22).

Mijn oud-leerling keek me verwachtingsvol aan. "Rabbi," zei hij, "we zijn nu allebei een stuk ouder en hopelijk op zijn minst een beetje wijzer. Kun je me vertellen waar al die ophef over een paar putten eigenlijk over gaat?"

Op dat moment stond ik mezelf een dosis zelflicite toe. Hier was een voorname man van middelbare leeftijd die gemotiveerd bleef om het wekelijks Tora-gedeelte te bestuderen, ondanks slechts een minimale toewijding aan religieuze naleving. Hij was blijven nadenken over vragen die aanvankelijk werden gestimuleerd door een cursus die ik meer dan twintig jaar geleden gaf.

Nadat ik hem had bedankt voor het feit dat hij zo'n trouwe student was, vroeg ik hem of hij ermee instemde een deal met mij te sluiten. Ik zou een lering met hem willen delen die licht werpt op een deel van dit verhaal, als hij ermee instemt dat ik hem een verklaring kan geven voor een ander aspect ervan. Hij stemde meteen toe.

Ik vertelde hem dat ik het moeilijk vond om te begrijpen waarom de Filistijnen Avraham's bronnen volstopten met aarde, zodat ze nooit meer gebruikt konden worden. Dit waren woestijnbewoners en elke druppel water was kostbaar voor hen. Hebben zij zichzelf geen schade berokkend door de putten te dichten en met aarde te vullen? Was deze hatelijke daad niet schadelijk voor hun eigenbelang?

Hij was het ermee eens dat dit een goede vraag was, en dat hij het zelf al lang stelde.

Ik vroeg hem toen of ik ooit de naam Nechama Leibowich had genoemd in de cursus die ik zo lang geleden gaf. Hij dacht dat ik dat niet had gedaan. Dus vertelde ik hem iets over deze grote dame, die ik nooit heb mogen ontmoeten. Ik parafraseerde haar antwoord op onze vraag: "Ik heb ooit geloofd dat mensen alleen in de oudheid in staat waren om zo haatdragend te zijn dat ze tegen hun eigenbelang in zouden handelen. Maar nu, in dit technologisch geavanceerde nucleaire tijdperk, worden vernietigingswapens nog steeds losgelaten op een vijand, ondanks de onvermijdelijke vreselijke gevolgen voor degenen die deze wapens hebben gelanceerd. Deze neiging tot zelfvernietiging is geen Filistijnse perversie. Het is een universele menselijke perversie."

De opmerking van deze grote lerares, die erop stond 'eenvoudige Nechama' genoemd te worden, riep een veelbetekenende glimlach op het gezicht van mijn voormalige leerling op. "Bedankt voor dat inzicht", reageerde hij. "Laat me een idee met je delen dat ik had, worstelend met dezelfde tekst. We lezen dat, hoewel Avraham's bronnen al lang geleden waren dichtgestopt en met aarde waren gevuld - en vermoedelijk vergeten - Jitschak ze niettegenstaande niet zijn eigen naam gaf, maar in plaats daarvan "hun dezelfde namen gaf die zijn vader hun had gegeven". Voor mij is dit echt relevant. Ik weet dat je, net als ik, bent opgeleid als psycholoog. En je weet dat wij psychologen met nieuwe theorieën komen die niet echt nieuw zijn, maar slechts de inzichten van de grondleggers van de psychologie herkauwen. Maar we geven ze geen krediet. We beweren dat onze theorieën van ons afkomstig zijn en schrijven ze niet toe aan Sigmund Freud of Carl Jung of William James. Jitschak zorgde ervoor dat vader Avraham, de oorspronkelijke graver van die putten, de eer kreeg. We hebben hier een les over bescheidenheid te leren."

Deze keer was de veelbetekenende glimlach op mijn gezicht.

Nadat onze ontmoeting was afgelopen, merkte ik dat ik nadacht over een heel andere vraag, een vraag die leraren zichzelf vaak stellen: "Wat geeft een leraar meer voldoening? Om een

leerling zich een les te laten herinneren die lang geleden is gegeven, of om te ontdekken dat een leerling heeft geleerd om voor zichzelf te denken?" Gelukkig hielp dat recente bezoek mij om mijn kennismaking met een oud-student te hernieuwen die zich enkele van mijn lessen herinnerde, maar die ook voor zichzelf ging nadenken. (R.Zvi Hersh Weinreb)

Stortvloed van tranen

Wanneer Rashi een moeilijkheid in de tekst vindt en meer dan één antwoord geeft, begrijpen we dat hij niet tevreden is met een van beide resoluties op zich. Bovendien is het hoogst ongebruikelijk dat Rashi drie antwoorden op dezelfde vraag geeft. We vinden zo'n geval in onze parasja, als Rashi licht werpt op de oorzaak van Jitschak Avinu's vervagende gezichtsvermogen toen hij het einde van zijn leven naderde.

Rashi presenteert eerst de uitleg van de Tanchuma; Jitschak's blindheid was het gevolg van de rook in de afgodische diensten die door Esav's vrouwen werden geleid. Rashi komt dan met een alternatieve verklaring die wordt aangeboden door de midrasj Beréshiet Rabba; toen Jitschak Avinu op het altaar van de Akéda werd gebonden, gingen de hemelen open en de engelen huilden toen ze zagen wat er gebeurde. Hun tranen vielen in Jitschak's ogen, waardoor ze verzwakten naarmate hij ouder werd. Tot slot komt Rashi met een aanvullende uitleg van de Tanchuma. Hasjem zorgde ervoor dat Jitschak's ogen dof werden, zodat hij geen onderscheid kon maken tussen Jakov en Esav en zo kon Jakov de juiste zegeningen ontvangen.

Waarom zoveel antwoorden? Laten we in het bijzonder eens kijken naar het verslag van de tranen van de engelen die Jitschak Avinu verblindden.

Rav Weinberger in Shemen Hatov legt eenvoudig uit dat Rashi ons een raamwerk van gebeurtenissen uit het verleden, het heden en de toekomst presenteert. De Akeidah was een incident uit het verleden, de activiteiten van Esav's vrouwen vonden plaats in het heden en de brachot zullen in de toekomst gegeven worden.

Rav Rivlin in Sefer HaParshiyot suggereert dat alle drie de antwoorden verschillende manifestaties weerspiegelen van Jitschak Avinoe's primaire middah van jir'ah – ontzag voor G'd. Terwijl Avraham Avinu zou hebben geprobeerd het gedrag van dergelijke schoondochters te beïnvloeden, trekt Jitschak Avinu zich verder naar binnen terug, alsof hij zichzelf verblindt voor de realiteit om hem heen. Vervolgens leert de midrasj dat Jitschak Avinoe een paar jaar in Gan Eden doorbracht na de ervaring van de Akéda, waardoor zijn visioen buitenaards werd. Evenzo, merkt Rav Dessler zt"l op, was Jitschak's kwaliteit van gevoera gekoppeld aan de gevoera van zijn zoon Esav, waardoor Jitschak verblind werd om Esav's ware essentie te zien. Daarom was het noodzakelijk om bedrog toe te passen, zodat Jakov de zegeningen kon ontvangen die hem toekwamen. Hier interpreteert Rav Rivlin Rashi's presentatie om te benadrukken hoe Jitschak Avinoe's bepalende eigenschap zijn hele leven heeft gevormd. Interessant is dat Rav Schwab opmerkt dat de tranen van de engelen een omgekeerd effect hadden op Jitschak. In Maayan Bet Hashoeva gaat hij in op de midrasj die een vers uit Jeshayahu (33:7) citeert, verwijzend naar engelen die riepen als agenten van vrede. Toen de engelen door genade werden bewogen om te huilen, belichaamden de tranen die in Jitschak's ogen vielen pure genade, zozeer zelfs dat toen hij ouder werd, hij Esav alleen met een "goed oog" zag en niet in staat was zijn slechtheid te zien.

Maar waarom, vraagt R.Shmuel Birnbaum zich af, huilden de engelen überhaupt? Konden ze niet vanuit het hemelse perspectief zien dat alles past in een schema van goedheid? Hij antwoordt dat Hasjem als het ware de hemelen opende en de engelen toestond de Akéda te zien vanuit een aards uitkijkpunt, waar ze de strijd, pijn en verwarring konden zien die hen tot tranen toe bewogen. Als natie hebben we zoveel tranen vergoten, maar we moeten onszelf eraan herinneren dat ons perspectief een beperkt, aards perspectief is. Mogen we het

verdienen om de dingen te zien vanuit het hoger, hemels gezichtspunt waar volledige helderheid heerst en er geen tranen meer zijn. (R.Sh.Smiles)

"Jakob was een onschuldig man, een tentbewoner." (25:27)

Rabbi Nachman van Breslov legt de innerlijke betekenis uit van Jakob's inspanningen om de bechora, 'zegen van de eerstgeborenen', te verwerven. "Eerstgeborene" betekent dat je de dingen ziet alsof het voor de eerste keer is. Hoe vaak Jakob ook iets meemaakte, het was fris en levend; Hij beleefde het met nieuwheid, verwondering en temimus (onschuld). Bij het cultiveren van temimus handhaafde Jakob Avinoe een jeugdige staat van onschuld, zuiverheid en verwondering. Wanneer onze Jiddisjkeit oud, verdord of versteend wordt, is dat omdat Tora en mitsvot afstand hebben genomen van hun Bron. Het is een teken dat we afstand hebben genomen van temimus.

Telkens wanneer we de eenvoudige zuiverheid van ongebreideld lachen ervaren, de natuurlijke verbazing van een moment van verwondering, de galop van ongebonden vreugde, vrij van zelfbewustzijn, kunnen we een staat van onwetendheid bereiken over het cynisme, de aanmatiging en het concurrentievermogen van de volwassen wereld. We verbinden ons met ons 'innerlijke kind'. Het maakt niet uit hoe vaak we afvallen, we kunnen weer het 'verrukkelijke kind' van de Ribbono Shel Olam worden, want hoe oud en verfijnd iemand ook mag zijn, 'de ziel van een kind nestelt zich nog steeds in hem'. De kracht om terug te keren en deze innerlijke vrijheid te onthullen is de kracht van temimus.

Temimus wordt volledig uitgedrukt als tefilla b'kavana, zegt de Maharal van Praag. Als zodanig is het de kwaliteit waardoor gebed wordt 'verhoord'. In veel siederim zijn er speciale lofprijzingen van de Koning die worden gereciteerd voor de kiddoesj van Leel Sjabbat. Inbegrepen in de lijst van G-ddelijke bijnamen zijn Melech Shomea Tefilla en Melech Tamim Darko, "Koning die gebed hoort, Koning wiens weg tamim is."

Reb Baruch van Mezibush merkt op: deze twee woorden worden naast elkaar geplaatst omdat het een opeenvolging van gebeurtenissen laat zien. Hasjem verlangt naar onze tefillot, en daarom, wanneer een persoon davvent, 'hoort' Hasjem hem, waardoor Hij zich verheugt. Dit 'spoort' Hasjem op zijn beurt aan om op een 'tamim-manier' te handelen met de davenner. Waarom wordt hier het meervoud, tamim, gebruikt in plaats van het enkelvoud, tam? Het is omdat Hasjem twee keer reageert op de davenner met eenvoudige liefde: één keer nadat een persoon heeft gezondigd en nog een keer voor het geval de persoon in de toekomst zou kunnen zondigen.

Temimus cultiveert hartelijkheid en wekt onze natuurlijke, eenvoudige uitdrukking van tefilla als avoda she-balev, de Dienst van het Hart (Taanit, 2a). Over onze pasoeek's beschrijving van Jakob als een Ish Tam, schrijft Rashi: " Zoals zijn hart, zo was zijn mond " Eens klaagde een Jood bij Reb Simcha Bunim van Peshischa dat hij hoofdpijn had en niet in staat was om te bidden. De Rebbe wenste hem een goede gezondheid en vroeg: "Maar wat heeft het hoofd met gebed te maken?!" Oe-l'avdo b'chol l'vavechem, "En dien Hem met heel uw hart" (Devarim, 11:13).

Elke Jid heeft een 'trouw hart', wachtend om te kloppen op het ritme van Ratson Hasjem.

Shabat Shalom

Voor suggesties en commentaar : mobi166@hotmail.com

Gelieve dit blaadje (deze link) ook door te sturen aan vrienden en kennissen.

(en je bronnen zullen zich naar het buitenland verspreiden(משלי ה:טז) ויפוצו מעינותיך חוצה)